

ρίζηται τὰ πρὸς τὸ ζῆν· ἀλλὰ πρέπει νὰ ᾔηται τὰ μέσα συγκεχωρημένα καὶ πρέπει εἰς τὸν λογικὸν ἄνθρωπον, νόμιμα καὶ τίμια. Ὅταν τρώντι ἀποκτῶμεν αὐτὰ δι' ὠφελίμων εἰς τὴν κοινωνίαν κόπων, ἢ δι' ἀξιεπαίνων καὶ κοινωφελῶν προτερημάτων, τότε δὲν ἔχομεν ἐπιπλήξεις συνειδήσεως, οὔτε ἐλέγχους καὶ ὀνειδισμοὺς παρὰ τῶν ἀνθρώπων. Οἱ μὲν εὐτυχοῦσι διὰ τῶν τεχνῶν· οἱ δὲ διὰ τῶν ἐπιστημῶν· οἱ δὲ διὰ πολιτικῶν ἐπαγγελμάτων, καὶ ἄλλοι διὰ τοῦ ἐμπορίου. Πάντα ταῦτα καὶ ἄλλα διάφορα ὠφέλιμα εἰς τὴν κοινωνίαν, εἶναι τίμια· ἐν τι λοιπὸν ἐκ τούτων πρέπει νὰ ἔχομεν, καὶ ποτὲ νὰ μὴ διάγωμεν τὰς ἡμέρας ἡμῶν ἐν ἀπρξίᾳ, καὶ νὰ ζητῶμεν ν' ἀπολαμβάνωμεν τοὺς καρποὺς τῶν ξένων κόπων, κατασκηπόμενοι αὐτοὶ ἐν τῇ ὁκνηρίᾳ. Τοῦτο εἶναι αὐτόχρημα ἀδικία πρὸς τοὺς ἄλλους, κατὰχρησις αἰσχροῦ, καὶ ὅμως κοινὴ εἰς πολλοὺς, οἵτινες αὐτοὶ μὲν μὴ αισθανόμενοι τὰ καθήκοντα αὐτῶν, ἢ μὴ θέλοντες νὰ ἐκπληρῶσιν αὐτὰ, ὑπὸ δὲ τῆς κυβερνήσεως μὴ ἀναγκάζόμενοι, καταντῶσι τέλος πάντων νὰ γίνωνται ἀπαταιῶνες, κλέπται, λησταὶ καὶ στασιασταὶ κατὰ τῆς κοινῆς ἡσυχίας. Εὐρίσκονται καὶ τινες οἵτινες, κακῶς φρονοῦντες ὅτι ἡ πλουσία κληρονομία, ἣν παρέλαβον, εἶναι δι' αὐτοὺς λόγος ἰσχυρὸς εἰς τὸ ν' ἀδιαφορῶσι περὶ τῶν συμφερόντων τῆς κοινωνίας, παραδίδονται εἰς τὴν ἀπραξίαν καὶ εἰς τὰς ἡδονάς. Προέρχεται δὲ τοῦτο ἐξ ἀμαθείας ἢ διαφθορᾶς· διότι, ἂν ᾔσαν πλέον πεφωτισμένοι τὸν νοῦν καὶ ὀλιγώτερον διεσθαρμένοι τὴν καρδίαν, ἤθελον αισθανθῆ τὴν ἀταξίαν τῆς διαγωγῆς αὐτῶν, καὶ πόσον εἶναι αἰσχρὸν καὶ ἀδικὸν νὰ μὴ συλλογίζωνται ὅτι εἶναι ἄνδρες καὶ πολῖται.

Ὁ θεοσεβὴς λοιπὸν καὶ νουεχὴς μεταχειρίζεται τὸν καιρὸν αὐτοῦ ὠφελίμως καὶ εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους· ἀγωνίζεται ν' ἀποκτᾷ τιμίως τὰ ἀναγκαῖα εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ· φροντίζει νὰ αὐξήσῃ τιμίως καὶ νὰ φυλάξῃ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. Ὅ,τι ἔχει, θεωρεῖ αὐτὸ ὡς παρὰ Θεοῦ ἐμπιστευμένον εἰς τὴν οἰκονομίαν αὐτοῦ· ὅθεν εἶναι βοηθητικὸς πρὸς τοὺς ἄλλους· καὶ ὅταν κάμῃ χάριν εἰς τινὰ, δὲν ἀποδίδει εἰς τὴν ἐπιστροφὴν τῆς χάριτος. Ὁ κόπος εἶναι ἡ ἡδονὴ αὐτοῦ, καὶ διὰ τούτου ἀποκτᾷ τὰ βοηθητικὰ μέσα καὶ τῆς ἑαυτοῦ ὑπάρξεως καὶ τῆς πρὸς τοὺς ἄλλους ὠφελείας. Αἰσθάνεται καλῶς ὅτι ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τῶν ἄλλων, συντρέχει καὶ εἰς τὸ ἴδιον ἑαυτοῦ συμφέρον. Παρατηρεῖ ὅτι καὶ ἂν ἔχῃ τὰ μεγαλότερα πλούτη, ὑπόκειται ὡς ἄνθρωπος εἰς τὰ δεινὰ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, εἰς ἀρρώστιας, εἰς δυστυχίας, εἰς συκοφαντίας, εἰς ἐπιβουλὰς τῶν ἀχρείων, εἰς καταδρομὰς τῶν ἐχθρῶν. Καὶ πῶς τρώντι ἤθελε φάντασθῃ ποτε, ὅτι τῶν ἐξωτερικῶν ἀγαθῶν ἡ ἀπόκτησις περιλαμβάνει πᾶσαν τὴν εὐδαιμονίαν; Αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ δὲν εἶναι βέβαιος, ἂν μέλλωσι τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ νὰ σώζονται μέχρι τέλους τῆς ζωῆς, ἢ ἐπὶ πολλὰ ἔτη, ἢ ἕως αὔριον. Διὰ